

д-р екон. наук, проф., професор кафедри енергетичних систем та бізнес-аналітики, Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах глобальної економічної трансформації, поглиблення екологічних проблем, зростання соціальної нерівності та посилення геополітичної нестабільності особливої актуальності набуває проблема формування нових підходів до управління проєктами в контексті досягнення цілей сталого розвитку. Концепція сталого розвитку поступово перетворилася на одну з ключових стратегічних парадигм функціонування держав, міжнародних організацій, бізнес-структур та суспільства загалом. Її сутність полягає у забезпеченні збалансованого розвитку економічної, соціальної та екологічної складових із врахуванням потреб як сучасного покоління, так і майбутніх суспільних трансформацій. У таких умовах традиційні моделі управління проєктами, що орієнтувалися переважно на дотримання часових меж, бюджету та технічних параметрів, поступово втрачають свою ефективність. Сучасний проєктний менеджмент дедалі більше розглядається як інструмент забезпечення довгострокової стійкості економічних систем, адаптивності організацій та підвищення конкурентоспроможності в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Посилення ролі сталого розвитку у системі управління проєктами пов'язане зі зміною характеру глобальних економічних процесів. Розвиток цифрових технологій, автоматизація виробництва, впровадження штучного інтелекту, поширення принципів циркулярної економіки та ESG-підходів формують нові вимоги до організації управлінської діяльності. За таких умов ефективність проєкту оцінюється не лише за фінансовими результатами, а й за рівнем його соціального впливу, екологічної безпеки, інноваційності та здатності забезпечувати довгостроковий позитивний ефект для суспільства. Саме тому концепція sustainable project management сьогодні виступає важливим елементом стратегічного розвитку сучасних організацій.

Водночас сучасне середовище функціонування проєктів характеризується високим рівнем невизначеності, що обумовлює необхідність переходу до більш гнучких та адаптивних моделей управління. Глобальні кризи, пандемії, енергетичні ризики, кліматичні зміни та воєнні конфлікти суттєво впливають на процеси реалізації проєктів, змушуючи організації швидко реагувати на зовнішні зміни та переглядати традиційні управлінські підходи. У цьому контексті концепція сталого розвитку формує нову систему пріоритетів, де економічна ефективність поєднується із

соціальною відповідальністю, екологічною безпекою та інноваційною орієнтацією.

Сучасна теорія управління проектами дедалі частіше базується на системному підході, відповідно до якого проєкт розглядається не як ізольований процес, а як складова ширшої соціально-економічної системи. Такий підхід передбачає врахування взаємозв'язків між усіма учасниками проєктної діяльності, оцінювання впливу проєкту на зовнішнє середовище та формування механізмів довгострокового управління результатами. Особливого значення набуває stakeholder-oriented management, який орієнтується на забезпечення балансу інтересів держави, бізнесу, інвесторів, суспільства та місцевих громад. Реалізація проєктів у межах цієї концепції сприяє формуванню більш стійких економічних моделей та підвищенню рівня соціальної довіри.

Важливу роль у трансформації сучасного проєктного менеджменту відіграють інноваційні технології. Цифровізація управлінських процесів дозволяє суттєво підвищити ефективність планування, моніторингу та контролю реалізації проєктів. Використання Big Data, систем прогнозної аналітики, цифрового моделювання, штучного інтелекту та автоматизованих платформ створює передумови для оперативного прийняття управлінських рішень та мінімізації ризиків. У сучасних умовах цифрові технології стають не лише інструментом оптимізації витрат, а й основою формування інноваційної екосистеми сталого розвитку.

Не менш важливим аспектом є інтеграція екологічної складової у систему управління проектами. Посилення глобальних екологічних викликів обумовлює необхідність переходу до ресурсоефективних моделей виробництва та впровадження принципів «зеленої» економіки. У цьому контексті управління проектами повинно забезпечувати мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, раціональне використання природних ресурсів та впровадження енергоефективних технологій. Реалізація таких підходів сприяє не лише екологічній безпеці, але й підвищенню інвестиційної привабливості проєктів у довгостроковій перспективі.

Соціальна складова сталого розвитку також набуває визначального значення у системі проєктного менеджменту. Сучасні проєкти повинні забезпечувати не лише економічний результат, а й створення суспільної цінності, розвиток людського капіталу, покращення умов праці та формування безпечного соціального середовища. Саме тому концепція соціально відповідального управління поступово інтегрується у практику функціонування підприємств та організацій. Особливо це стосується великих інфраструктурних, інноваційних та промислових проєктів, реалізація яких має безпосередній вплив на регіональний розвиток і якість життя населення.

Для України проблема формування концептуальних засад сталого управління проектами набуває особливої актуальності в умовах воєнних викликів, економічної нестабільності та необхідності масштабного післявоєнного відновлення. Руйнування інфраструктури, зміна логістичних систем, потреба у модернізації промисловості та інтеграції у європейський економічний простір вимагають формування нових підходів до реалізації державних та корпоративних проєктів. У цих умовах саме проєктний менеджмент стає одним із ключових інструментів структурної трансформації економіки та забезпечення довгострокового розвитку.

Особливого значення набуває розвиток механізмів державно-приватного партнерства, міжнародного технологічного співробітництва та залучення інвестицій у стратегічні сектори економіки. Реалізація масштабних проєктів у сфері енергетики, транспорту, цифрової інфраструктури, оборонно-промислового комплексу та відновлення міст потребує інтеграції принципів сталого розвитку у систему управління на всіх етапах життєвого циклу проєкту. Водночас українські підприємства дедалі активніше впроваджують ESG-стандарты, цифрові платформи управління та інноваційні методи оцінювання ефективності проєктної діяльності.

Суттєвою проблемою залишається високий рівень ризиків та невизначеності, характерний для сучасного економічного середовища. Саме тому важливого значення набуває розвиток адаптивних моделей управління, здатних швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Використання agile-підходів, гнучких організаційних структур та цифрових систем моніторингу дозволяє підвищити стійкість проєктів і забезпечити ефективне використання ресурсів навіть в умовах кризових явищ.

Таким чином, сучасна концепція управління проектами поступово трансформується у комплексну систему забезпечення сталого розвитку, що поєднує економічні, соціальні, екологічні та інноваційні компоненти. Ефективне управління проектами сьогодні передбачає не лише досягнення короткострокових результатів, але й формування довгострокових конкурентних переваг, забезпечення стійкості економічних систем та створення умов для гармонійного розвитку суспільства. В умовах глобальної нестабільності та структурних трансформацій саме інтеграція принципів сталого розвитку у систему проєктного менеджменту стає основою формування нової моделі економічного зростання, орієнтованої на інноваційність, відповідальність та стратегічну адаптивність.

Додатково важливим напрямом розвитку сучасного проєктного менеджменту є формування культури стратегічної відповідальності, що забезпечує синергію між інноваційністю, економічною стійкістю та суспільними інтересами. Саме такий підхід створює передумови для довгострокового розвитку держави й бізнесу.